

Η μάχη του Κλειδιού 1014 μ.Χ

[Επιστήμες](#) / [Ιστορία](#)

[Βασίλειος Μπρέντας](#), Θεολόγος

Ο βυζαντινό-βουλγαρικός πόλεμος αποτελεί έναν από τους σκληρότερους και μακροβιότερους πολέμους της ιστορίας. Οι απαρχές των σχέσεων της Βυζαντινής αυτοκρατορίας και του βουλγαρικού κράτους εντοπίζονται τον 7ο αιώνα. Έκτοτε μια σειρά συγκρούσεων και διπλωματικών σχέσεων έλαβαν χώρα με σκοπό την κυριαρχία στα Βαλκάνια.

Τον 10ο αιώνα, μετά την περίοδο της ακμής του βουλγαρικού κράτους επί τσάρου Συμεών, η αυτοκρατορία με τους στρατηγούς αυτοκράτορες Νικηφόρο Φωκά και Ιωάννη Τσιμισκή κατάφερε να υποτάξει τους Βουλγάρους μετά την ταυτόχρονη επίθεση Βυζαντινών και Ρως και την ήττα των βουλγαρικών δυνάμεων από τις δυνάμεις του αυτοκράτορος Τσιμισκή.

Η βυζαντινή αυτοκρατορία βρισκόταν σε μία ραγδαία φάση ακμής. Με τον θάνατο του Τσιμισκή το 976 στον θρόνο ανεβαίνει ένας εκ των σημαντικότερων ηγετών του μεσαίωνα, ο Βασίλειος Β΄ ο Βουλγαροκτόνος. Ο νέος αυτοκράτορας εκλήθη να καταπολεμήσει τις μεγάλες εξεγέρσεις της βυζαντινής αριστοκρατίας στη Μικρά

Ασία. Οι εμφύλιες διαμάχες έδωσαν τη δυνατότητα στα υπολείμματα του βουλγαρικού κράτους να εξεγερθούν και να ανασυνταχθούν ως ισχυρή ξανά οντότητα στην χερσόνησο. Ο Βασίλειος αφιέρωσε 32 έτη για την καταπολέμηση της νέας απειλής. Η καθοριστική περίοδος του πολέμου ήταν μεταξύ 997-1018 όπου μετά την περίφημη μάχη του Σπερχειού και την απόλυτη νίκη των βυζαντινών, οι Βούλγαροι περιορίστηκαν στις ορεινές διαβάσεις των δυτικών Βαλκανίων.

Για πολλές δεκαετίες οι Βούλγαροι διεξήγαγαν συστηματικές διώξεις και λεηλασίες κατά των Ελλήνων στα Βαλκάνια. Η αναχαίτισή τους από τον Νικηφόρο Ουρανό στον Σπερχειό στη νότια Ελλάδα έσωσε την περιοχή από τους εισβολείς. Πλέον ήταν η ώρα της βυζαντινής πολεμικής μηχανής να προχωρήσει στη διάλυση του εχθρού. Μέχρι το 1014 ο αυτοκράτορας εξαπέλυε σφοδρές εισβολές με στόχο την εξασθένηση των πόρων του βουλγαρικού κράτους, το οποίο βρισκόταν υπό τη διοίκηση του τσάρου Σαμουήλ, ενός ισχυρού πολέμαρχου, που αναδιοργάνωσε το κράτος στα δυτικά Βαλκάνια και ήταν υπεύθυνος για τις λεηλασίες στην ελληνική χερσόνησο.

Την άνοιξη του 1014 ξεκίνησε μια καθοριστική εκστρατεία εναντίον των Βουλγάρων. Στόχος ήταν ο βυζαντινός στρατός να εισχωρήσει στο στενό ανάμεσα στο Κλειδί και στο Κίμβα Λόγγο, με απώτερο στόχο την κατάληψη των κοιλάδων του Μελένικου και της Στρούμνιτζας. Αυτή η κίνηση θα άνοιγε τον δρόμο για την καρδιά του βουλγαρικού κράτους: την Αχρίδα και τις Πρέσπες. Στην περιοχή των Σερρών κοντά στο Ρούπελ, στην ορεινή διάβαση του Κλειδίου, ο τσάρος Σαμουήλ

συγκέντρωσε μια ισχυρή στρατιωτική δύναμη, ενίσχυσε με οχυρώσεις την περιοχή και έστειλε έναν στρατηγό ονόματι Δαυίδ Νεστορίτση να πολιορκήσει την Θεσσαλονίκη, ώστε να αποσπάσει τον βυζαντινό στρατό και να τον γυρίσει πίσω ατάκτως. Έμπειρος και έξυπνος, ο Βασίλειος προέβλεψε την κίνηση αυτή και εγκατέστησε τον στρατηγό του Θεοφύλακτο Βοτανειάτη με ενισχύσεις στην Θεσσαλονίκη. Έτσι η πολιορκία απέτυχε και ο ίδιος ο Δαυίδ σκοτώθηκε μετά από καταδρομική εξόρμηση των αμυνομένων.

Στο μεταξύ, στο Κλειδί οι δύο στρατοί παρατάχθηκαν με τους Βυζαντινούς να έχουν αντιληφθεί τον κίνδυνο αιφνιδιασμού και να τοποθετούν το πεζικό έμπροσθεν του ιππικού, ενώ οι Βούλγαροι επάνδρωσαν τις οχυρώσεις τους. Βλέποντας το αμυντικό ξύλινο τείχος να ορθώνεται και τα αναχώματα να ενισχύουν την άμυνα, ο Βασίλειος που ηγείτο του ιππικού διέταξε άμεση επίθεση η οποία απεκρούσθη. Ήταν προφανές ότι οι συνεχείς κατά μέτωπον επιθέσεις θα ήταν ατελέσφορες. Αποφασισμένος για τη νίκη, δίνει εντολή στον στρατηγό Νικηφόρο Ξιφία με ισχυρή στρατιωτική δύναμη να ανέβει στο όρος Βαλαθίστα πίσω από το Κλειδί και να χτυπήσει τους Βούλγαρους από τα νώτα. Το βράδυ ένα τμήμα του στρατού μετεφέρθη μέσω του περάσματος πίσω από το στρατόπεδο του τσάρου με απόλυτη μυστικότητα.

Το μεσημέρι της 29ης Ιουλίου του 1014 οι Βούλγαροι έντρομοι αντίκρισαν τους Βυζαντινούς να επιτίθενται από όλες τις κατευθύνσεις. Οι περισσότεροι προσπάθησαν να τραπούν εις φυγήν αλλά μάταια. Πολλές χιλιάδες έπεσαν στο πεδίο της μάχης και 15.000 περίπου αιχμαλωτίστηκαν. Ο Σαμουήλ με ένα μικρό μέρος της φρουράς του κατάφερε να διαφύγει την τελευταία στιγμή. Ο στρατός του όμως είχε εξουδετερωθεί. Η σημαντικότητα της νίκης των Βυζαντινών ήταν τεράστια καθώς οι ορεινές διαβάσεις που προστάτευαν την Βουλγαρία είχαν καταληφθεί και ο στρατός της εξαφανίστηκε. Ήταν η αρχή του τέλους για το πρώτο βουλγαρικό κράτος.

Ως τιμωρία για τις εξεγέρσεις και τις λεηλασίες εις βάρος των Ρωμαίων, ο Βασίλειος διέταξε με βάση τους ισχύοντες νόμους περί των επαναστατών, την τύφλωση των 15.000 αιχμαλώτων. Χωρίστηκαν σε 100άδες με τον 100ό να μένει μονόφθαλμος, ώστε να οδηγήσει τους τυφλούς πίσω στη Βουλγαρία. Μπροστά στο θέαμα των τυφλών στρατιωτών του ο τσάρου Σαμουήλ δεν άντεξε και πέθανε από ανακοπή δύο μέρες μετά. Έτσι ο Βασίλειος Β΄ κέρδισε το προσωνύμιο Βουλγαροκτόνος. Μέσα από μια μάχη χάθηκαν όσα μπορούσαν να συντηρήσουν την Βουλγαρία που έπνεε τα λοίσθια. Θα χρειαστούν 4 χρόνια ακόμα για την πλήρη διάλυση του κράτους και την κατάληψη της βαλκανικής χερσονήσου το 1018.

Η 29η Ιουλίου πρόκειται για μια μέρα θριάμβου στην ελληνική ιστορία καθώς

σήμανε την απαλλαγή από μια μακροχρόνια απειλή αλλά και την ειρήνευση της περιοχής. Μετά από περίπου 400 χρόνια τα Βαλκάνια ευρέθησαν ξανά υπό ελληνική διοίκηση και για τα επόμενα 150 έτη γνώρισαν ιδιαίτερη ανάπτυξη. Το 1018 ο αυτοκράτωρ μετέβη στην Αθήνα και αφιέρωσε στον Παρθενώνα, στην Εκκλησία της Παναγίας της Αθηνιώτισσας που βρισκόταν εκεί, τα λάφυρα της μάχης του Κλειδιού. Ήταν μια μεγαλειώδης πράξη που σήμανε την αιώνια σύνδεση του ελληνισμού ο οποίος δοξάστηκε στον ύψιστο βαθμό μέσα στην χριστιανική υπέρλογη και θεία οικουμένη.

Ο Βασίλειος Β΄ σεβάστηκε τον ομόδοξο βουλγαρικό λαό και διατήρησε πολλούς τρόπους διακυβέρνησης που είχαν οι Βούλγαροι. Ίδρυσε την αρχιεπισκοπή Αχρίδος δίχως να την παραχωρήσει στο πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, ώστε να υπάρχει σταθερή πολιτική και εκκλησιαστική κατάσταση. Το Βυζάντιο γνώρισε το ύψιστο σημείο της μεσαιωνικής του ακμής σε όλους τους τομείς. Αυτή η μάχη αποδεικνύει επίσης την ευφυΐα και τη φιλοπατρία που διέπουν τον ελληνισμό ανά τους αιώνες. Ο χαρακτήρας που επέδειξε ο Βασίλειος Β΄ Βουλγαροκτόνος και συνάμα όλη η Ρωμιοσύνη ως προς τον σεβασμό έναντι των Βουλγάρων τον καθιστούν Μέγα. Ας είναι αυτό γνώση για την τιμή του παρελθόντος και για τις πράξεις του μέλλοντος.

<https://bit.ly/3CoKIwk>